

WEES WELLEKOM, IMMANUËL

meditatie

Staat u mij toe een vraag te stellen, ter gelegenheid van kerst?
En mag het dan een kritisch vraagje zijn?

Voordat u beleefd bedankt, zal ik de vraag maar aan mijzelf richten. Hier komt-ie ...

Een Joods gezegde weet: *God woont waar men Hem binnenlaat.*

Mijn kritische kerstvraag is deze: laat ik Jezus binnen? Is er in mijn leven voor Hem een royale plaats? Of lijkt ons leventje op dat van de zanger D.C. Lewis, die zong:

Dit is uw orgel, Heer, dit is uw kerk;
'k loop zomaar binnen, Heer, net van m'n werk.
Niet voor de priester, Heer, of het antiek.
Ik kom alleen maar, Heer, voor de muziek.

In het leven van veel mensen is Jezus eigenlijk niet echt welkom. Een zwarte man wilde naar een deftige kerk in Amerika. Hij werd geweigerd. De volgende zondag probeerde hij het opnieuw, deze keer deftig gekleed. Weer werd hij geweigerd. Toen verscheen Jezus aan hem in een visioen. De Heer vroeg: 'Wat scheelt

eraan?’ De zwarte man vertelde. Toen zei Jezus: ‘Ach, troost je, Ik probeer er al jaren binnen te komen – het lukt mij ook niet.’

Dominees worden geacht er met kerst iets vrolijks van te maken. En mijnheer pastoor moest in de kerstmis maar een ontroerend verhaal vertellen ... Iets in de trant van: ‘Oma, vandaag eten we zeker wel beschuit met muisjes?’ ‘Waarom, mijn lieve kind?’ ‘Het is toch kerst, oma, en dat betekent toch dat Jezus is geboren?’ Dat soort vertederende verhaaltjes. Heerlijk!

Maar intussen is de werkelijkheid van het leven menigmaal anders. Rauwer. Harder. Keihard.

‘Ik zal een monteur voor u aansturen ...’, zei de man van de KPN toen mijn glasvezelaansluiting onlangs alleen maar een zwart scherm opleverde. Een zwart scherm. Is dat niet af en toe het beeld van onze aardse werkelijkheid? Pikkedonker kan het worden als de dokter zijn voorhoofd fronst en als er een blauwe envelop in de bus glijdt waarvan je weet dat die het einde van je bedrijf betekent. Een zwart scherm. ‘Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?’

Wie zal in de lieve vrede ooit de puinzooi in deze wereld opruimen? Wie zal de verontreinigde grond weer schoonmaken? Wie zal de ozonlaag herstellen? Wie zal ...

‘Ik zal een monteur voor u aansturen ...’ Een monteur? Ja mijnheer, een monteur. Niet om u een beetje op te monteren, maar om de boel opnieuw te monteren. Er moet het een en ander radicaal worden vernieuwd! De beuk moet erin!

De dichter Willem de Mérode schreef:

Hij had den hamer in Zijn hand genomen.
Ik zag de slag, en kromp in angstig schromen.
God! sla de wanden van mijn hart niet in!
Hij zei: hoe zou Ik anders binnenkomen?

Maar wat is dat dan voor een monteur? Zo'n macho die de boel wel eens even flink verbouwen zal? Een kroonprins in een uniform met hagelwitte pet en goudkleurige tressen? Nee, de monteur die God zendt, is geen macho, geen prins hoog te paard. De monteur die God zendt is een klein kind, een kind in een voederbak, heel gewoon. Hij zal mijn zwarte scherm herstellen. Hij weet hoe je het beeld van Gods liefde weer in heldere kleuren op je scherm kunt krijgen. Namens God is Hij bij ons.

Wees welkom, Immanuël. Of Hij alleen komt? Nee, Hij heeft ik weet niet hoeveel helpers in dienst. Zijn ook zijn helpers bij u welkom?

In zijn vertelling *Waar liefde is, is God* verhaalt Tolstoi van de oude schoenmaker Martin. De schoenlapper leest over de komst van Christus en hoopt vurig dat de Heer ook bij hem zal komen. Hij valt moe van het bidden en denken in slaap.

Dan wordt hij opgeschrikt door een stem: 'Martin, Martin, kijk morgen goed op straat, Ik zal komen!'

Was het een droom, was het werkelijk de stem van Christus?

De volgende dag lapt hij weer schoenen, maar hij kan zijn ogen nauwelijks afhouden van het venster dat hem uitzicht biedt op de straat. Er komt een straatveger langs. Martin haalt hem naar binnen en geeft hem thee. 'Je mag je handen wel warmen aan de kachel', zegt hij.

Dan haalt hij een soldatenvrouw naar binnen, die haar kind tegen de kou probeert te beschermen met een kapotte zak. Hij geeft haar te eten en te drinken en spreekt haar moed in. Even later nodigt hij een appelverkoopster in huis, samen met een jongen die een appel van haar heeft gestolen. Hij praat net zolang met haar totdat haar woede bekoeld is. Als hij haar weer uitlaat, draagt de jongen haar mand met appelen ...

Aan het eind van de dag zit Martin alleen in zijn werkplaats. Op tafel brandt een eenvoudige kaars. Martin mompelt voor zich uit: 'De dag is voorbij en nog is Hij niet gekomen. Het moet een droom zijn geweest ...'

Maar terwijl hij daar zo voor zich uit zit te staren ziet hij opeens de gestalte van de straatveger, die nog altijd in een hoekje van de werkplaats zit. En opnieuw hoort Martin de stem: 'Martin, Martin, ken je Mij niet? Hier ben Ik!'

En dan verschijnt uit de duisternis van de avond ook de gestalte van de soldatenvrouw met haar kind in de armen en klinkt de stem die zegt: 'Hier ben Ik!' En dan komt ook het appelvrouwtje tevoorschijn en weer klinkt de stem: 'Hier ben Ik!'

En dan begrijpt Martin, de schoenmaker, dat God in mensen tot hem gekomen is en dat hij in de liefde, aan mensen bewezen, werkelijk Christus zelf heeft gediend.

Wees welkom!

U twijfelt aan iets anders? U twijfelt eraan of *u* nog wel welkom bent bij Hem?

In jaren was hij niet meer thuis geweest. Het was zijn eigen schuld. Ze hadden ruzie gemaakt. Om niks. Hij was met een kwaai kop dwars tegen alles ingegaan. Ze hadden nog voorgesteld tot een compromis te komen. Maar hij had er niet van willen weten. Kwaad had hij de deur achter zich dichtgegooid. Hij ging de wijde wereld in. Maar alles was anders gelopen dan hij had kunnen denken. Niets had hij meer over. Geen geld. Geen vrienden. Niets.

Hij had geschreven. Of hij nog thuis mocht komen. Dat hij met de trein zou komen. En dat hij zou kijken of er een witte zakdoek zou hangen aan de drooglijn naast het huis langs het

spoor. Dat zou een signaal zijn: dat ze hem wilden vergeven en dat hij welkom was.

Toen de trein het huis naderde durfde hij eigenlijk niet te kijken. Zou er een witte zakdoek hangen? Er hing geen witte zakdoek. Er hingen lakens. Met grote witte lakens hing de drooglijn vol ... Alsof er iemand was die riep: 'Kom maar binnen, wees welkom, mijn kind!'

Zo is God.

Lof zij het Kind van Betlehem, in eeuwigheid. Amen.

Christus, Woord van den beginne

Christus, Woord van den beginne,
God bij God, Kind op de troon,
dag die van de nacht zal winnen,
Licht van boven, Mensenzoon.

Christus, sprekend als de Vader,
Stem die mij tot zingen riep,
Weg waarover ik U nader,
Schepper, die mijn adem schiep.

Christus, Koning, Knecht en Bode,
Hogepriester en Profeet,
God bij U, o God der goden,
Lam dat droeg het wereldleed.

Christus, één met God, verbonden
door de Geest die Adem is,
die om ons en onze zonden
mens, de ware Adam is.

Christus, Woord van den beginne,
God bij God, Kind op de troon,
kom vandaag mijn leven binnen,
Licht van boven, Mensenzoon.

DE HEMEL KOMT WEL NAAR U TOE

verhaal

‘Centrale. Zegt u het maar. Wilt u politie, brandweer of ambulance?’

Eerlijk gezegd had ik er flink van gebaald. Werken in de kerstnacht, daar zit niemand op te wachten. Maar ik geef toe: vorig jaar was ik de dans ontsprongen, dus nu moest ik er wel aan geloven.

‘Politie, zegt u? Wat is er aan de hand?’

We zouden gaan gourmetten, vanavond. Mijn vrouw, de kinderen, de kleinkinderen – het is een vaste traditie: gourmetten op de avond van kerst, bij ons thuis. Ze wilden het wel verzetten, omdat ik nu werken moest, maar het lukte niet, dat stuitte op honderdduizend bezwaren. Tradities ... Wee je gebeente als je daar iets aan veranderen wilt.

‘U hoort vreemde geluiden? U denkt aan inbrekers?’

Je weet niet half wat mensen allemaal horen, in het holst van de nacht. De wind slaat een boomtak tegen het raam? Hupsakee, bel maar 112! Alsof de politie niets anders te doen heeft ...

‘Hebt u een kat of een hond, mevrouw? Neemt u me niet kwalijk, ik vraag het maar ...’ Mensen denken soms bij het minste of geringste aan het allerergste. U kent dat wel: *Een mens*

lijdt meestal 't meest door 't lijden dat hij vreest, maar nimmer op komt dagen.

Laatst had ik een man die zeker meende te weten dat iemand zijn huis was binnengeslopen. De crimineel stond in de kamer en telde de bankbiljetten die hij uit een portemonnee had gehaald; ze knisperden tussen zijn vingers. Dacht hij. Bleek het een open raampje te zijn, waar een blocnootje voor lag ... 'O, het is de buurman die laat thuiskomt? Ja, dat kan gebeuren op kerstavond, mevrouw. Nou, welterusten dan maar!'

Je moet van alle markten thuis zijn in dit vak. Je maakt de gekste dingen mee en de wonderlijkste mensen. En kwaad dat ze kunnen zijn, als je ze niet subiet doorverbindt! Natuurlijk, in de meeste gevallen doe je dat. Dan hoor je direct dat er iets mis is. Maar soms voel je aan je water dat het loos alarm is en dan moet je doorvragen, gewoon even doorpraten.

'Centrale. Zegt u het maar. Wilt u politie, brandweer of ambulance?'

Ik luister. Even blijft het merkwaardig stil aan de andere kant van de lijn.

'Een ambulance? Enkeltje hemel, zegt u?'

Ach heden, zeker weer zo'n halve godsdienstwaaninnige. Daar kun je de klok op gelijkzetten met kerst. Ik heb ze allemaal al aan de lijn gehad in de loop van de jaren. Een herder. Maria. Jozef. En al drie keer had ik Jezus aan de telefoon. Je houdt het niet voor mogelijk, maar die mensen zijn er: die denken dat ze Jezus zijn. Die gaan dan in de kerstnacht 112 bellen. Niet voor de lol, maar om de wereld te melden dat ze een boodschap hebben.

Nu ja, met mij zijn ze gauw klaar, ik weet precies waar het over gaat. Ik ken m'n termen, zogezegd. Zelf ben ik christelijk opgevoed. Heel christelijk zelfs. Elke zondag naar de kerk, naar

catechisatie, christelijke school – je kent dat wel. Psalmversjes leren, die je dan 's maandags moest opdreunen. ‘t Hijgend hert der jacht ontkomen, schreeuwt niet sterker naar 't genot van de frisse waterstromen, dan mijn ziel verlangt naar God.’ Ik ken ze nog allemaal uit m'n hoofd, dat merkt u wel. Zoiets zit er ingebakken.

‘Hoe bedoelt u, mijnheer? Enkeltje hemel? Er is toch geen ambulance die u naar de hemel kan brengen? Daar moeten ze nog altijd een weg voor asfalteren.’

Nu moet ik oppassen dat ik niet al te sarcastisch ga doen. Kijk, die hele christelijke opvoeding heb ik van me afgegooid als een hond de regendruppels. Mij maak je niks meer wijs. God bestaat niet en dood is dood – daar heb je mijn hele levensovertuiging. Maar je moet de mensen natuurlijk wel in hun waarde laten, dat spreekt vanzelf.

‘U ligt in een revalidatiecentrum, mijnheer? Alleen in uw kamer? En alles is zo anders dan vroeger met kerst? U bedoelt dat u eigenlijk het liefst naar de hemel zou willen, mijnheer?’ Zo af en toe lijkt je in dit werk wel een soort therapeut, wilt u dat geloven? We krijgen daar een speciale cursus voor. Crisisbeheersing. Maar het overvalt je toch altijd weer ...

‘Maar u kunt niet naar de hemel, mijnheer. Niet met een ambulance en niet met een luxe auto en zelfs niet met een raket. Ik begrijp wel dat u dat graag zou willen, maar dat gaat echt niet, zelfs niet met kerst. U hóeft ook niet naar de hemel, mijnheer. De hemel komt wel naar u toe.’

Het is eruit voordat ik het zelf in de gaten heb. Dat komt natuurlijk door kerst. En door mijn christelijke opvoeding. Toch schrik ik er zelf van. ‘De hemel komt wel naar u toe.’

Aan de andere kant van de lijn hoor ik iemand snikken. Ik probeer nog iets te zeggen, maar de verbinding wordt verbroken.

‘De hemel komt wel naar u toe.’ Dat is Lucas 2. De engelen in de kerstnacht. De herders in de velden van Efrata. Het kind in de kribbe.

‘De hemel komt wel naar u toe.’ Ik ken het verhaal. Op m’n duimpje zelfs. De man die zojuist belde waarschijnlijk ook. In gedachten probeer ik me te verplaatsen in zijn situatie. Alleen, moederziel alleen in de kamer van een revalidatiecentrum. Of deelt hij de kamer met anderen? Zijn z’n kamergenoten naar huis met kerst?

Hij in elk geval niet. Te ziek? Te zwak?

Erg oud klonk de stem niet. Maar daar kun je je in vergissen. Zestig? Zeventig? Verdrietig was hij in elk geval wel. Het zal je gebeuren: altijd heb je kerst gevierd met je familie, met je vrienden. Misschien ook met mensen van de kerk waartoe je behoort. En nu ... Nu is alles anders. Je voelt je uitgerangeerd. Geparkeerd, als een afgedankte auto.

‘De hemel komt wel naar u toe.’ Is dat geen holle frase? Was de snik van de man aan de telefoon misschien een kreet van woede? ‘Waar is nu de God die ik verwacht?’

‘Centrale. Zegt u het maar. Wilt u politie, brandweer of ambulance?’

Weer is het even stil.

‘O, u bent het weer? Ja, sorry dat ik zo wonderlijk voor de dag kwam met mijn uitspraak: De hemel komt wel naar u toe. Het was eigenlijk meer een grapje dan ...’

Ik luister. Ik sta versteld. Als het korte gesprek ten einde is, moet ik even diep ademhalen.

‘Ik moet u bedanken, mijnheer. Ik was het even kwijt. Ik was het echt even allemaal kwijt. Maar nu weet ik het weer. U hebt gelijk: de hemel komt wel naar mij toe. Misschien klinkt het u een beetje vroom in de oren, maar ik meen het oprecht. Dat had

